

UCHWAŁA Nr XXIV/258/20
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 21 grudnia 2020 r.

**w sprawie uchwalenia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania
problemów alkoholowych na rok 2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) w związku z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) Rada Miejska w Pisz uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Pisz na rok 2021 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pisz.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady

Edmunda Litnicki

Z a ł ą c z n i k
do Uchwały Nr XXIV/258/20
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 21 grudnia 2020r.

PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
DLA GMINY PISZ
NA ROK 2021

S P I S T R E Ś C I

I.	Wprowadzenie	1
II.	Diagnoza problemów	2
III.	Cele Programu	5
IV.	Zadania Programu	6
V.	Realizacja i ewaluacja Programu	15
VI.	Zadania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	16
VII.	Finansowanie Programu, zasady wynagradzania członków Komisji	19

I. WPROWADZENIE

Rok 2020 został zdominowany przez stan epidemii COVID-19, co skutkowało wprowadzeniem Ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjach kryzysowych.

W związku z koniecznością realizacji obowiązku zachowania dystansu społecznego i związanymi z nim obostrzeniami, zmianie uległo funkcjonowanie wielu instytucji i placówek, w tym miejsc pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom. Stan epidemii i wprowadzone w związku z tym szczególne regulacje nie zwalniają jednak samorządów z realizacji ich zadań własnych w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem psychicznym i zaburzeniem zachowania, które w Polsce diagnozuje się na podstawie Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów zdrowotnych - Rewizja X (ICDX). W procesie diagnozowania uczestniczą lekarze psychiatrzy, specjaliści terapii uzależnień i psychologowie z doświadczeniem klinicznym. Do ostatecznego rozpoznania uzależnienia od alkoholu uprawniony jest lekarz.

Problemy alkoholowe to nie tylko powszechnie kojarzone z tym hasłem uzależnienie od alkoholu, ale długa lista bardzo zróżnicowanych szkód, które mogą dotyczyć każdego mieszkańca naszej Gminy. Zgodnie z Raportem Światowej organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji i jest odpowiedzialny za ponad 60 różnych chorób i urazów. Problemy związane z alkoholem generują również wysokie koszty społeczne (w tym: naruszanie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie) i ekonomiczne - szacowane są, przez Światową Organizację Zdrowia, na poziomie 1,3% PKB, co w przypadku Polski stanowi to ok. 17,5 mld złotych.

W rodzinach z problemem alkoholowym, w których co najmniej jedna osoba pije, w sposób szkodliwy dla niej samej i dla członków tej rodziny, żyje 3 – 4 mln osób,

w tym: 1,5 – 2 mln dzieci, 2,5 mln osób nadużywających alkoholu oraz 700 – 900 tys. osób uzależnionych.

1. P o d s t a w y p r a w n e .

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Pisz, zwany dalej Programem, jest zapisem działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych Gminy w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uzależnień behawioralnych, przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób uzależnionych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1916 z późn. zm.) i zmianami wprowadzonymi w Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (tj. Dz. U. z 2019r.poz. 2277 z późn. Zm.) w programie uwzględnione zostały zadania przyjęte w Narodowym Programie Zdrowia. Uwzględnia również priorytety i strategię rozwiązywania problemów społecznych w naszej Gminie.

Przy opracowywaniu Programu uwzględniono również rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczące realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku.

II. D I A G N O Z A P R O B L E M Ó W

W drugiej połowie 2020 roku, na zlecenie Ośrodka Profilaktyki i Terapii w Piszu, przeprowadzono (przez oficynę Profilaktyczną w Krakowie) „*Diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych Gminy Pisz*”.

C e l e m b a d a n i a było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących gminy Pisz w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców gminy, dzieci i młodzieży, nauczycieli i rodziców, osób niepełnosprawnych oraz seniorów.

Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- problemów uzależnień i przemocy wśród różnych grup społecznych;
- przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe oraz skutków występujących problemów ;
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień i przemocy;
- scharakteryzowania grup dotkniętych problemem uzależnień;
- wskazania możliwości rozwiązań dostrzeżonych problemów;

Zakres prac badawczych odnosił się więc do zdiagnozowania problemu alkoholowego, narkotykowego oraz nikotynowego, zjawiska przemocy na terenie szkoły oraz domu, uzależnienia od internetu i problemów bezpieczeństwa w sieci, poczucia bezpieczeństwa, aktywności społecznej i kondycji seniorów i osób niepełnosprawnych.

Wyniki badań pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

1. Mieszkańcy, zarówno seniorzy, dorośli jak i młodzież uważają, że główne problemy naszej społeczności wiążą się z bezrobociem oraz uzależnieniem od alkoholu. Badani wyrażają również zaniepokojenie kwestiami niszczenia środowiska naturalnego.
2. Odpowiedzi uzyskane na pytania dotyczące substancji psychoaktywnych wskazują na braki w wiedzy związane z wpływem tych substancji na rozwój i funkcjonowanie człowieka.
3. Wyraźny jest trend postrzegania osób niepijących jako wymykających się standardom - niewiele odpowiedzi na ich temat wskazywało na podziw najbliższego otoczenia.
4. Jako niezbyt dobre i satysfakcjonujące można ocenić samopoczucie psychiczne mieszkańców Gminy – badani wskazują, że w codziennym funkcjonowaniu często towarzyszy im obniżony nastrój, niska samoocena, stres, złość.

5. Młodszy uczniowie pozytywnie oceniają swoje relacje z nauczycielami i wychowawcami, a także rówieśnikami (choć są one aktualnie znacznie ograniczone).
6. Starsi uczniowie wskazują na problem przemocy, która funkcjonuje zwłaszcza w mediach społecznościowych. Jako najczęściej spotykane formy przemocy młodzi ludzie wymieniają: ośmieszanie w internecie, robienie zdjęć bez wiedzy czy zgody osoby fotografowanej i rozpowszechnianie ich w mediach społecznościowych, czy za pomocą komunikatorów.
7. Wśród metod wychowawczych, które stosowane są w rodzinach i które wymieniają zarówno rodzice, jak i dzieci znalazły się: upominanie, rozmowy, krzyk, nie odzywanie się do dziecka.
8. 1/5 badanych rodziców przyznała się do używania przemocy fizycznej w stosunku do dziecka. Niemal drugie tyle osób samo doświadczyło przemocy fizycznej ze strony swoich rodziców.
9. Osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami wskazały na szereg barier architektonicznych, które ograniczają im, bądź nawet uniemożliwiają możliwość wyjścia z domu.

Z powyższego wynikają obszary działań związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Dotyczą one w szczególności:

1. Prowadzenia długotrwałych i różnorodnych działań edukacyjnych, mających na celu zwiększanie wiedzy na temat alkoholu i negatywnych, dla zdrowia i relacji społecznych, skutków związanych z jego piciem.
2. Organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców.
3. Organizowanie akcji / warsztatów profilaktycznych na temat uzależnień od Internetu i bezpieczeństwa w sieci.
4. Podejmowanie, w ramach prowadzonych zajęć warsztatowych, problematyki cyberprzemocy.

5. Realizacji programów o potwierdzonej skuteczności, rekomendowanych przez System Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego.

III. CELE PROGRAMU

Celem strategicznym Programu pozostaje kierunek wyznaczony w latach poprzednich tj.: ograniczanie społecznych i zdrowotnych skutków związanych z nadużywaniem napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych oraz problemów społecznych bezpośrednio z nimi związanych. Cel ten będzie realizowany w obszarach profilaktyki uniwersalnej, selektywnej, wskazującej oraz promocji zdrowego stylu życia i edukacji zdrowotnej.

Cele szczegółowe Programu dotyczą w szczególności:

1. Zwiększania świadomości społecznej poprzez edukację publiczną związaną z problematyką używania substancji psychoaktywnych oraz promowanie zdrowego stylu życia.
2. Zwiększania skuteczności prowadzonych działań profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem wzmacniania czynników chroniących i eliminowanie czynników ryzyka.
3. Opóźniania wieku inicjacji alkoholowej dzieci i młodzieży poprzez realizację programów profilaktyki uniwersalnej.
4. Zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej dla osób mających problemy związane z używaniem alkoholu, zwłaszcza w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie.
5. Udzielania pomocy merytorycznej oraz organizacyjnej podmiotom realizującym zadania profilaktyki i promocji zdrowia.

IV. ZADANIA PROGRAMU

ZADANIE 1:

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.

Planowane działania:

1. Prowadzenie Ośrodka Profilaktyki i Terapii, realizującego zadania PPIRPA gminy Pisz.
2. Organizacja prac Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Dalsze wspieranie Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu poprzez użyczenie jej pracownikom pomieszczeń i wyposażenia niezbędnych do:
 - prowadzenia indywidualnych porad i konsultacji oraz terapii osób uzależnionych i współuzależnionych,
 - realizacji programów terapeutycznych kierowanych do osób uzależnionych i ich rodzin (terapii pogłębionej dla osób uzależnionych z okresem trzeźwienia min. 24 miesiące, rozwoju osobistego dla osób po ukończeniu terapii uzależnienia i współuzależnienia, konsultacji indywidualnych programów rozwoju osobistego dla osób uzależnionych od alkoholu).
4. Wspieranie, w miarę posiadanych środków, kadry Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w zakresie rozwijania ich kompetencji poprzez dofinansowywanie specjalistycznych szkoleń, niezbędnych superwizji, zakup materiałów informacyjno – edukacyjnych (typu: broszury, ulotki itp.).
5. Utrzymywanie współpracy ze stowarzyszeniami abstynenckimi, w tym użyczenie pomieszczeń na spotkania i mityngi wspólnotom AA.

6. Gromadzenie i upowszechnianie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji lokalnych służb i instytucji zajmujących się problematyką uzależnień.

„Podstawową metodą leczenia zaburzeń związanych z używaniem alkoholu jest psychoterapia (leczenie medyczne ma wymiar wspomagający i jest ukierunkowane na usuwanie powikłań)”¹. [...]”Badania dowodzą, że skuteczność leczenia uzależnienia od alkoholu zależy w dużym stopniu od nieprzerwanego zaangażowania pacjentów w trwające do 24 miesięcy programy terapeutyczne. Zalecane jest również aby, poza uczestnictwem w terapii, osoby uzależnione korzystały z oferty ruchów samopomocowych: systematycznie uczestniczyły w mityngach Wspólnoty Anonimowych Alkoholików oraz w zajęciach organizowanych przez stowarzyszenia abstynenckie.”

„Rosnący poziom finansowania świadczeń zdrowotnych w obszarze uzależnienia (przez Narodowy Fundusz Zdrowia) nie zabezpiecza realnego popytu na te świadczenia. Sytuacja taka skutkuje ograniczaniem dostępności do świadczeń[...], zmniejszonym zatrudnieniem specjalistów [...], ograniczeniem kompleksowości opieki terapeutycznej, a także niższą jakością leczenia. [...] Wysokość środków przekazywanych przez NFZ nie jest adekwatna do kosztów leczenia.” W związku z tym zadaniem samorządu terytorialnego „jest udzielanie takiego wsparcia placówkom leczenia uzależnienia od alkoholu, które zapewni realizację efektywnych programów leczenia uzależnienia i współuzależnienia.”

ZADANIE 2.

Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy przemocy domowej.

Planowane działania:

1. Prowadzenie bieżącej działalności Świetlicy Wychowawczo - Terapeutycznej „Smurfy”, której zadania dotyczą w szczególności:
 - a) organizowania specjalistycznej pomocy i wsparcia dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, dzieciom krzywdzonym w rodzinie (opracowywanie indywidualnych i grupowych programów terapeutycznych opartych na diagnozach dzieci, ich sytuacji rodzinnej i szkolnej);

¹ „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 roku”, Warszawa PARPA 2020 r., str. 8, 9, 14

- b) utrzymywania współpracy z rodziną dziecka - monitorowanie jego sytuacji, udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu sytuacji trudnych;
 - c) realizacji indywidualnych planów pomocy rodzinie, w tym motywowanie osoby uzależnionej bądź współuzależnionej do podjęcia terapii;
 - d) organizacji zajęć grupowych/warsztatów/treningów dla rodziców w zakresie kształcenia i doskonalenia ich umiejętności wychowawczych;
2. Finansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach wychowawczo – terapeutycznych i opiekuńczych.
3. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie ukierunkowanego na:
- a) udzielanie pomocy, w tym prawnej, oraz wsparcia emocjonalnego osobom dotkniętym przemocą, diagnozowanie ich sytuacji i potrzeb;
 - b) udzielanie informacji dotyczących możliwości powstrzymania przemocy, a także uzyskiwania wsparcia ze strony instytucji i podmiotów świadczących specjalistyczną pomoc osobom krzywdzonym w rodzinie;
 - c) edukację i wspieranie w podejmowanych działaniach;
4. Podejmowanie współpracy z osobami i instytucjami, które mogą pomóc krzywdzonej rodzinie w rozwiązaniu jej problemów (szkoły, asystenci rodzinni, kuratorzy sądowi, dzielnicowi) - wymiana informacji, planowanie i podejmowanie wspólnych działań, interwencji.
5. Systematyczny udział w bieżących pracach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz planowanych przez Zespół kompleksowych działaniach na rzecz rodziny dotkniętej przemocą.
6. Udzielanie pomocy pośredniej w rozwiązywaniu problemów rodziny poprzez m.in. motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego, motywowanie członków rodzin do podjęcia terapii dla osób współuzależnionych,

a także finansowanie badań, wykonanych przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

7. Prowadzenie edukacji publicznej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania - włączanie się w akcje o krajowym zasięgu, prowadzenie lokalnych działań informacyjno – edukacyjnych.
8. Przygotowywanie i upowszechnianie informacji na temat lokalnej oferty pomocy dla rodzin z problemem przemocy, alkoholowym (ulotki, mini-broszury, strona internetowa, ogłoszenia w lokalnych mediach).
9. Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez organizowanie i finansowanie szkoleń, specjalistycznych konsultacji, superwizji (w miarę posiadanych środków).

Istotne, z punktu widzenia trwałości jakości życia rodziny z problemem alkoholowym, jest objęcie pomocą terapeutyczną całej rodziny. „Konsekwencją życia z uzależnionym partnerem może być tzw. współuzależnienie [...] jako efekt przystosowania do sytuacji problemowej. Koncentrując się na szukaniu sposobów ograniczenia picia partnera, osoba bliska nieświadomie przejmuje kontrolę i odpowiedzialność nad jego funkcjonowaniem, co w efekcie utrudnia jej konstruktywne rozwiązywanie problemów. Nadmiernie koncentruje się na uzależnionym członku rodziny i na jego stanach emocjonalnych i w związku z tym przestaje dbać o swoje potrzeby, przestaje też być wsparciem dla dzieci, które doświadczają chronicznego stresu i wielu traum, z którymi nie są w stanie sobie poradzić. W takich rodzinach zamiast poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji panuje chaos i emocjonalna huśtawka. To z kolei zakłóca optymalny rozwój dzieci, istotnie wpływa na ich sytuację w szkole, prowadzi też do zaburzeń zachowania. Dzieci te są szczególnie narażone na podejmowanie różnych działań ryzykownych, w tym wczesną inicjację alkoholową i ryzykowne spożywanie alkoholu.”²

Z problemem uzależnienia od alkoholu wiąże się również problem przemocy, albowiem pod wpływem alkoholu zwiększa się skłonność do zachowań agresywnych, osłabiona jest kontrola impulsów. Jednocześnie należy pamiętać, że ograniczenie kontaktów społecznych, w tym pobyt rodziny w kwarantannie może być czynnikiem ryzyka nasilenia przemocy w rodzinie i utrudniać skuteczne poszukiwanie pomocy. „W okresie pandemii COVID-19 niezbędne jest więc zapewnienie, osobom narażonym na przemoc, możliwości kontaktu z profesjonalistami z wykorzystaniem narzędzi elektronicznych (telefon, Skype, e-mai, Zoom³ itp.)”

² tamże str. 32

³ tamże, str. 43

ZADANIE 3.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, w szczególności w środowisku dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Planowane działania:

1. Finansowanie bądź dofinansowywanie wprowadzanych do placówek programów profilaktycznych o potwierdzonej skuteczności (rekomendacja PARPA), w tym:
 - a) programów o charakterze informacyjno-edukacyjnym, programów środowiskowych i rówieśniczych, a także socjoterapeutycznych i innych zawierających elementy terapii;
 - b) programów adresowanych do tzw. „grup ryzyka” (programy o charakterze interwencyjnym na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin z problemem alkoholowym) oraz programów edukacyjnych dla rodziców i wychowawców;
 - c) programów o charakterze alternatywnym i odwołujących się jednocześnie do strategii profilaktycznych – pozalekcyjne zajęcia sportowe oraz programy realizowane w czasie wolnym od nauki, w tym podczas ferii i wakacji;
2. Organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego dzieci z rodzin z problemem alkoholowym stanowiącego kontynuację bieżącej pracy terapeutycznej świetlicy „Smerfy”.
3. Rozwijanie umiejętności życiowych sprzyjających prawidłowemu rozwojowi psychospołecznemu, realizacji zadań rozwojowych i zaspokajaniu potrzeb, a także pierwotnej profilaktyce w zakresie problemów zdrowotnych i społecznych - prowadzenie zajęć warsztatowych dotyczących m. in. umiejętności komunikacji

bez przemocy, radzenia sobie ze stresem, presją, rozwiązywania problemów, konfliktów, samooceny, zwracania się o pomoc itp.).

4. Promowanie w środowisku abstynencji, trzeźwości i zdrowego, bezpiecznego stylu życia poprzez:
 - a) włączanie się w ogólnopolskie kampanie edukacyjne, których tematyka dotyczy sposobów zapobiegania uzależnieniom, zjawiskom przemocy, a także udział w lokalnych przedsięwzięciach;
 - b) zakup i kolportaż materiałów informacyjno - edukacyjnych typu: broszury, plakaty, ulotki z profilaktycznymi treściami związanymi z problematyką alkoholową i kierowanymi do określonych grup adresatów (rodziny z problemem alkoholowym, klienci punktów konsultacyjnych, młodzież, sprzedawcy napojów alkoholowych, pacjenci placówki leczenia odwykowego);
5. Wspieranie szkół i placówek realizujących własne programy profilaktyczno-wychowawcze (w ramach prowadzonej edukacji zdrowotnej) poprzez:
 - a) organizowanie szkoleń z zakresu znajomości strategii profilaktycznych, zasad pracy z młodzieżą z grup ryzyka i sytuacji psychologicznej dziecka w rodzinie alkoholowej;
 - b) udzielanie pomocy i wsparcia merytorycznego osobom podejmującym zadania z zakresu profilaktyki;
 - c) zakup i dystrybucję specjalistycznych materiałów (czasopisma, publikacje, broszury, ulotki);
 - d) dofinansowywanie (w miarę posiadanych środków) szkoleń i kursów kształcących umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych przez nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych;
6. Szkolenie kadr, w tym organizacja i finansowanie bądź współfinansowanie (w miarę posiadanych środków) superwizji oraz konsultacji specjalistycznych dla realizatorów działań z zakresu profilaktyki i problematyki uzależnień.

7. Organizowanie spotkań i narad roboczych sprzyjających wymianie doświadczeń w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą.
8. Utrzymywanie współpracy z lokalnymi mediami w ramach przedsięwzięć związanych z realizacją Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Obecnie stosowane poziomy profilaktyki (uniwersalna, selektywna i wskazująca) uwzględniają kryterium oceny indywidualnego ryzyka powstawania problemów zdrowotnych. Pozwalają na określenie granicy między profilaktyką i promocją zdrowia, a także między profilaktyką i leczeniem uzależnień. I tak, profilaktyka uniwersalna to działania kierowane do całych grup (populacji) i jej celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Profilaktyka selektywna ukierunkowana jest na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, a jej adresatami są grupy narażone na większe, od przeciętnego, ryzyko wystąpienia uzależnienia. Na poziomie profilaktyki wskazującej realizowane są działania naprawcze.

Picie alkoholu przez młodych ludzi jest najczęstszym zachowaniem ryzykownym i w istotny sposób zaburza ich proces rozwojowy. Problemem jest nie tyle uzależnienie, które może dotknąć część młodych ludzi w przyszłości, ale przede wszystkim wiele szkód i konsekwencji bieżących. Wśród nich wymienia się np. upośledzenie czynności poznawczych, koncentracji uwagi, zapamiętywania, uczenia się, kontroli emocji. „Wyniki najnowszych ogólnopolskich badań, zrealizowanych w 2019 r. przez Instytut Psychiatrii i Neurologii (na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii) wskazują, iż chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 84% uczniów w wieku 15 – 16 lat i 6,96% uczniów w wieku 17 – 18 lat. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 47% 15 – 16-latków i 76% 17 – 18-latków. Szczególnie niepokojąca jest wciąż wysoka dostępność alkoholu dla młodych ludzi: zaledwie 4,6% uczniów młodszych i 1,7% starszych uznało, że piwo jest niemożliwe do zdobycia. Powyższe uzasadnia konieczność prowadzenia różnorodnych działań profilaktycznych z uwzględnieniem dostosowanych do właściwych grup adresatów i na odpowiednich poziomach profilaktyki.”⁴

⁴tamże, str.45

ZADANIE 4.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Planowane działania:

1. Udzielanie wsparcia organizacyjnego i merytorycznego instytucjom i organizacjom pozarządowym realizującym rekomendowane programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży i ich rodzin.
2. Współpraca ze stowarzyszeniami abstynenckimi oraz ruchami samopomocowymi, wspieranie podejmowanych przez nie inicjatyw na rzecz promowania abstynencji i zdrowego stylu życia, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
3. Nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń wspólnocie AA na organizowane przez nią spotkania, mityngi.
4. Systematyczna współpraca i wymiana doświadczeń z Pełnomocnikiem Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Samorząd, realizując poszczególne zadania określone w programie, może je powierzyć organizacji pozarządowej bądź też wesprzeć organizację w realizacji tych jej zadań, które wpisują się w zakres programu. Prawidłowa współpraca między tymi podmiotami powinna polegać na wymianie informacji, konsultacjach, wspólnych inicjatywach na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności na rzecz promocji i realizacji działań w tym zakresie, czy organizowaniu konferencji, szkoleń i narad. „Ważnym partnerem dla gmin są stowarzyszenia abstynenckie. Stanowią one istotne miejsce promowania zdrowego i trzeźwego stylu życia dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz podejmują działania na rzecz rozwiązywania problemów na lokalnym poziomie.”⁵

⁵ tamże, str. 76

ZADANIE 5.

Podjęmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Planowane działania:

1. Podjęmowanie działań edukacyjno-interwencyjnych, skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu przestrzeganie przepisów prawa dotyczących m.in. sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, w tym:
 - a) zaopatrywanie w ulotki, broszury i inne materiały edukacyjne;
 - b) kontrola punktów sprzedaży.
2. Występowanie przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w przypadku naruszenia przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - zgodnie z treścią Porozumienia (zawartego w dniu 16.03.2005 roku) zadanie to będzie realizowane przez Komendę Powiatową Policji.

Gminy, w ramach zadań związanych a profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, podejmują interwencje w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych oraz zakazu sprzedaży alkoholu niepełnoletnim lub nietrzeźwym, sprzedaży pod zastaw i na kredyt. Naruszenie wymienionych zakazów wiąże się z odpowiedzialnością karną, może też podlegać sankcji administracyjnej w postaci cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

ZADANIE 6.

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Planowane działania:

1. Kontynuowanie współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i wspieranie jego działań związanych z prowadzeniem Klubu Integracji Społecznej - udzielanie wsparcia szczególnie w zakresie edukacji, kolportażu materiałów (ulotek, broszur) o tematyce profilaktycznej, uzależnieniach, przeciwdziałaniu przemocy, możliwościach uzyskania pomocy.

W opinii PARPA finansowanie klubów integracji społecznej ze środków przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych może być jedynie proporcjonalne do udziału w oferowanych przez nie zajęciach integracyjnych osób uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego. Realizacja tego zadania może się również odbywać poprzez wspieranie klubów pracy.

V. REALIZACJA I EWALUACJA PROGRAMU

Za realizację zadań określonych w Programie odpowiada Ośrodek Profilaktyki i Terapii. Niezbędna jest przy tym systematyczna współpraca z tymi wszystkimi podmiotami, które podejmują działania z zakresu szeroko pojętej profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz koordynacja podejmowanych przez nie zadań. Do współrealizatorów Programu należą w szczególności:

- a) zewnętrznymi realizatorzy programów profilaktycznych, placówki doskonalenia;
- b) Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- c) placówki oświatowe i oświatowo – wychowawcze oraz kulturalne;
- d) organizacje i stowarzyszenia pozarządowe;
- e) lokalne media;

Systematyczne monitorowanie skali zjawisk związanych z profilaktyką i problematyką uzależnień pozwala na adekwatne planowanie kolejnych zadań profilaktycznych, bądź weryfikację działań już prowadzonych. Dzięki temu możliwe jest również określenie grupy docelowej i rodzaju podejmowanych działań profilaktycznych, bądź terapeutycznych.

Wzorem lat ubiegłych proces monitorowania będzie opierał się w szczególności na:

- a) ewaluacji realizowanych programów profilaktycznych (ilościowe i/bądź jakościowe określenie efektywności prowadzonych oddziaływań, skuteczność podjętych działań);
- b) analizie sprawozdań przedkładanych przez podmioty realizujące poszczególne działania;
- c) analizie danych statystycznych (pozyskanych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Poradni Terapii Uzależnień, Komendy Powiatowej Policji) dotyczących zagrożeń społecznych w naszej gminie;
- d) analizie wniosków i rekomendacji ujętych w sprawozdaniu z realizacji Programu.

VI. ZADANIA KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE PISZ

1. Opracowanie i zaopiniowanie rocznych planów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Inicjowanie i koordynowanie działań związanych z realizacją Programu.
3. Współpraca organizacyjna i merytoryczna z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
4. Prowadzenie działalności informacyjnej służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie, w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
 - a) wskazywanie możliwości uzyskania pomocy i wsparcia;
 - b) motywowanie do podjęcia terapii;
 - c) kierowanie na specjalistyczne badania (diagnoza uzależnienia od alkoholu);
 - d) kierowanie do Sądu Rejonowego wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
 - e) udział w postępowaniu sądowym.
6. Wydawanie opinii o zgodności, z art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, lokalizacji i limicie punktów sprzedaży alkoholu.
7. Współudział w kontrolowaniu przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń sprzedaży alkoholu.
8. Zadania o charakterze kancelaryjno-administracyjnym:
 - a) przyjmowanie i ewidencja wniosków/zgłoszeń o przypadkach występowania problemu alkoholowego;
 - b) gromadzenie i przygotowywanie dokumentacji niezbędnej do prowadzenia rozmów motywujących do podjęcia terapii;
 - c) gromadzenie i przygotowywanie dokumentacji związanej z uzyskaniem opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego (kierowanie na badania przez biegłych);
 - d) przygotowywanie dokumentacji niezbędnej do złożenia wniosku do Sądu Rejonowego o wszczęcie postępowania o podjęcie leczenia odwykowego;
 - e) sporządzanie postanowień związanych z opiniowaniem wniosków przedsiębiorców ubiegających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż

napojów alkoholowych;/o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady miejskiej/.

f) sporządzanie protokołów z prac Komisji.

W 2020 roku odbyło się 10 posiedzeń Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Przedmiotem obrad było rozpatrywanie wpływających do Komisji wniosków, a co za tym idzie prowadzenie rozmów motywujących do poddania się leczeniu odwykowemu, a także opiniowanie opracowanego projektu Programu Profilaktyki i monitorowanie realizacji zaplanowanych zadań.

Szczegółowe dane dotyczące liczby wniosków i ich nadawców ujęto w poniższej tabeli:

Liczba wniosków, które wpłynęły do KRPA w 2020 roku

Organ kierujący wniosek	Nowe wnioski rok 2020	Ponowne zgłoszenia dotyczące osób kierowanych w latach ubiegłych		Razem ponowne
		2019	2018	
Komenda Powiatowa Policji	-	-	-	-
Prokuratura Rejonowa	2	-	-	-
Sąd Rejonowy	-	-	-	-
Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	7	-	-	-
Gminny Zespół Interdyscyplinarny	5	-	-	-
Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	3	-	-	-
Zgłoszenia Indywidualne	29	2	2	4
łącznie	46			4
Ogółem:				50

W 2020 r w okresie od 01 stycznia do 30 listopada w ramach prac Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- ✦ rozpatrzono 116 spraw;
- ✦ na konsultację do Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu skierowano 18 osób;
- ✦ wobec 18 osób wystąpiono z wnioskami do Sądu Rejonowego o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego;

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU, ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW KOMISJI

Program realizowany jest głównie ze środków własnych Gminy (rozdział 85154 „Ochrona Zdrowia - Przeciwdziałanie Alkoholizmowi”).

Dodatkowym źródłem finansowania mogą być fundusze strukturalne oraz inne środki pozyskiwane zarówno przez Gminę, jak też przez realizatorów i partnerów Programu.

1. Za realizację zadań ustawowych, wykonywanych podczas posiedzeń Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i zespołów problemowych, przysługuje jej członkom wynagrodzenie w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę (obowiązującego w 2021 r.), za każde posiedzenie oraz pracę w zespołach problemowych.
2. Potwierdzeniem uczestnictwa w posiedzeniach jest podpisana lista obecności, będąca jednocześnie podstawą do dokonania wypłaty wynagrodzenia.

Przewodniczący Rady
Edmund Lipnicki